

Dragocen nauk

»Strah je najbolj učinkovito orožje!« To je bilo eno izmed Hitlerjevih gesel in načel, ki so se ga njegovi opričniki polno posluževali najprej pri procesu utrjevanja oblasti po nacistični stranki v Nemčiji sami in nato med drugo svetovno vojno v po nacistih zasedenih državah. Nujna posledica zgornjega načela so zloglasna koncentracijska taborišča, kjer je med zadnjo vojno in še nekaj let prej našlo grozno smrt 12 milijonov ljudi.

Prav so zato ravnala tržaška združenja povratnikov iz nacističnih taborišč smrti, da so ob 25-letnici konca druge svetovne vojne priredila »razstavo o taboriščih«, ki si jo lahko vsakdo ogleda v veži Kulturnega doma v Trstu. Razstava je pretresljiv prikaz sredstev in metod, ki so se jih posluževali nacisti, da bi strli odpor evropskih in izvenevropskih svobodoljubnih ljudi proti poskusu zasužnjenja po ideologiji, ki si je hkrati prilascala izključno predstavnitvo nemškega naroda.

Kar vsakomur, kdor si to razstavo ogleda, daje snov za poglobljeno razmišljanje, je med drugim prav zgornje geslo. Nacisti so se po tem načelu zasidrali z vzorno nemško doslednostjo, kar jih je privedlo do koncentracijskih taborišč, a je jasno, da to geslo predstavlja tudi veliko skušnjavo za kakršnokoli ideologijo in politično stranko, ki se poteguje za oblast, oziroma nadvlado nad drugimi ideologijami in strankami. Prav nacistični primer mora zato vsakogar učiti, da je treba v javnem in zasebnem življenju stalno budno paziti, da se izognemo kakršnokoli obliki ustrahovanja bližnjega, da ne uporabljamo metod in sredstev, ki bi zližnjemu kakorkoli preprečevala zares svobodne odločitve in svobodne izbire.

Na srečo danes v demokratičnem svetu nimamo več koncentracijskih taborišč kot sredstva za ustrahovanje in izkoriščanje tako širokih ljudskih množic kot posameznikov, obstaja pa cela vrsta drugih sredstev, ki prav tako omejujejo človekovo svobodo, preprečujejo razvijanje človekove osebnosti in ga na neki način zasužnjujejo. Med taka sredstva sodijo kri-
vične družbene razmere, neobjektivni tisk in neobjektivna množična informativna sredstva (televizija, radio), lažnjiva strankarsko politična propaganda itd. Lahko rečemo, da se more ves bogati informacijski instrumentarij, s katerim danes razpolagajo gospodarske in politične sile, sprevreči v nevarno ustrahovalno orožje, če ni pri tistih, ki se ga poslužujejo, stalno prisotna misel, da je treba vedno in povsod spoštovati določene moralne vrednote, brez katerih se svet dejansko lahko spremeni v eno samo veliko koncentracijsko taborišče.

Tudi zaradi tega in ne samo zaradi dolžnega spoštljivega spomina na ogromno število žrtev, ki jih je terjal nacizem, vsakomur priporočamo, naj si ogleda razstavo o taboriščih (Nadalj. na 8. strani)

MORO TUDI NI OPTIMIST

Predsednik republike Saragat je v torek zaupal Aldu Moru »premandat« za sestavo nove vlade.

Moro je mandat sprejel in je že v sredo začel pogajanja s sredinsko-levimi strankami, po isti formuli in o tistih točkah, kjer so ob koncu preteklega tedna obtičala Rumorjeva pogajanja. Te točke so razporoka, amnestija, lokalni upravni odbori in gospodarska politika.

Moro bo skušal doseči sporazum med različnimi presojami v vrstah večine, kar zadeva gospodarsko politiko, ki naj bi zajamčila nadaljevanje sedanjega gospodarskega razmaha, a ki bi morala hkrati tudi zavarovati povišane mezde pred povišanjem cen. Pogajanja se bodo prenesla potem na temo razporoke in jo bodo postavila v pravo luč, to je: če bo tudi senat odobril zakon o razporoki, bodo potrebna diplomatska pogajanja z Vatikanom za spremembo konkordata in ta sprememba naj bi bila sprejeta tako od italijanske države kot od Vatikana. Ko bo dosežen sporazum o tem, bo moral Moro pripraviti dokončni program svoje vlade.

Predsednik republike je s tem, da je zaupal mandat za sestavo nove vlade Moru, hotel, po mnenju političnih opazovavcev ustreči tistim političnim silam, ki vidijo v Moru moža, ki je sposoben, da bi vtikal v isto tkivo vse zagone in zahteve italijanske družbe v polnem razvoju njene preobrazbe, kot je bilo rečeno v poročilu tiskovne agencije »Italia«.

Največje težave bo imel Moro pri pogajanjih s Socialistično stranko, katere levo krilo bi rajši, da bi stranka počakala z vstopom v vlado do parlamentarnih volitev, ki bodo pokazale razpoloženje njenih volivcev, ostali del stranke pa postavlja komplicirane zahteve, glede katerih krščanska demokracija težko popusti, da ne vznevolji na eni strani strogo katoliškega dela svojih volivcev, na primer glede privolitve v razporoko, po drugi pa si zveže roke za samostojno politiko in še prispeva k manjšanju avtoritete vlade in k degeneraciji demokratičnih

in pravnih ustanov v državi, npr. s tem, da bi sprejemala vlada odločitve mimo njih, npr. s »političnimi« amnestijami.

Aldo Moro je znan kot odlični politik in tudi diplomat, v javnosti in pri politikih vseh strank uživa ugled kot poštenjak in sposoben mož modernih idej. Tudi osebno je simpatičen. Gotovo bo storil vse, kar bo v njegovi moči, da bi prišlo do obnovitve koalicijske vlade sredinske leve, ki se zdi najbolj nujna in logična rešitev za sedanje politične težave v Italiji. Vendar se zdi, da so leta političnega garanja tudi njega načela. Ko je dal po prejemu »premandata« izjavo za televizijo, se je zdel utrujen in brez kakšnega vedrega optimizma. Mandat je sprejel, kot je bilo čutiti iz njegovih besed, zaradi zaupanja, ki mu ga je pokazal predsednik republike, in iz občutka, da mora s tem izpolniti svojo dolžnost v obrambi demokracije v Italiji.

—

Po volitvah v Avstriji

Pri nedeljskih volitvah v Avstriji je proti vsem napovedim zmagala Socialistična stranka. Napovedi so namreč dajale za gotovo, da bo zmagala Ljudska stranka, čeprav z manjšo razliko kot pri prejšnjih volitvah.

Socialisti so dobili 48,4 odst. glasov, Ljudska stranka 44,7 odst., dozdej pa je imela absolutno večino. Ker imajo socialni demokrati samo relativno večino, bo najbrž za vladanje spet potrebna »velika koalicija« med Socialistično in Ljudsko stranko. Vlado sestavlja socialni demokrat Bruno Kreisky.

Pri deželnih volitvah prejšnjo nedeljo in pri parlamentarnih volitvah zadnjo nedeljo so se glasovi koroških Slovencev hudo razpršili med Ljudsko in Socialistično stranko ter komuniste.

Število komunističnih glasov je v slovenskih krajih narastlo. V tem vidijo nekateri znak »protesta« proti politiki obeh velikih strank do koroških Slovencev.

KDO JIM DAJE DENAR?

Vsakdo, kdor se je količkaj pozanimal za statistične podatke Združenih narodov ali za gospodarsko-socialne statistike, ki jih prinašajo dnevnik, ve, da je narodni dohodek v Egiptu eden najnižjih na svetu, morda celo najnižji. Pa tudi Jordanija, Sirija in Irak niso nič bogatejši. In vendar dokazujejo dogodki zadnjega časa, da se lahko državljani teh arabskih držav meni nič tebi nič sprehajajo po Evropi, so doma na vseh letališčih, se vozijo z letali in jih preusmerjajo ali pa celo nastavljaajo peklenke stroje vanje, a seveda dobro pazijo, da sami ne sedejo na tako letalo.

Mi živimo v industrijski državi z mnogo višjim povprečnim narodnim dohodkom — v primerjavi z egiptovskim je visok kot donebnik

v primerjavi z Krjavljevo kočjo — in vendar si lahko le malokdo med nami privoščiti sprehajanje po Evropi in letalska potovanja kar tako »v sinje«, da bi hodili le na uro gledat na tuje celine, kot se temu pravi, ali nastavljal peklenke stroje. Odkod torej tem Arabcem, nad katerih revščino cedijo solze vsi gospodarski statistiki sveta, toliko denarja?

Odgovor ni posebno težek. Tisti nekdo, ki jim ga daje, so njihove gverilske organizacije, te pa dobivajo denar od vlad arabskih držav. In te izjemajo ta denar iz svojih revnih državljanov ali ga tudi dobivajo v obliki davkov in deleža na dobičku od tujih, zlasti ameriških petrolejskih družb. Toda ali bi ne bilo boljše, da bi ga (dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 8. marca, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba za čembalo; 10.00 Olivierjev godalni orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Miško Kranjec: »Povest o dobrih ljudeh«. Tretji del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Dvajset let Festivala v Sanremu; 15.30 Enrico Bassano: »Otroci so kakršni so«. Drama; 17.30 Pesmi Nadiške doline. Sodelujejo mešani zbor »Rečanj« pod vodstvom Rina Markiča, moški zbor »Idarja« pod vodstvom Antona Birtiča in solisti ob spremljavi Birtičeve harmonike; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazz; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodija iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne Reparjeva; Poklici; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 9. marca, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Igra pianis tIntra; 12.00 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Obletnica meseca; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor RAI iz Turina; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Znane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Kulturni odmevi; 21.25 Romantične melodije; 21.50 Slovenski solisti. Fajdiga: Bagatele. Igra skladatelj; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 10. marca, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Klavirski duo Morghen-Mellier; 12.00 Bednarik: Pratika; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravila Lovrečič - Novice iz sveta lahkke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci poišči; 19.10 Postni govori: Edo Škulj: »Blagor miloljubnim«; 19.25 Mojstri italijanskega jazza; 19.45 Zbor »T. Tomšič« iz Ljubljane vodi Muni; 20.00 Šport; 20.35 Berg: »Wozzeck«, opera; 22.25 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 11. marca, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Trobentač Alpert; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Čelist Amadori in harfistka Monteverde; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 »Berl, berl, berl rožmarin zeleni«; 19.35 Jazz; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico; 21.45 Ansambel »Grupa 220«; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 12. marca, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Kitarist Pizzigoni; 12.00 Po društvi in krožkih: SKAD iz Gorice; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Citra: 4. godalni kvartet; 18.55 Skupina »Los Marimberos«; 19.10 »Pisani balončki«; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 C. Kosmač: »Pomladni dan«. Dramatizacija; Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 13. marca, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Saksofonist Curtis; 12.10 Pravni položaji žene v Italiji; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacqua orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Sodobni slovenski skladatelji. Ramovš: Simfonieta. Orkester slovenske filharmonije vodi Hubad; 19.10 Postni govori: J. Lebar: »Blagor preganjanim zaradi Kristusa«; 19.25 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.35 The Medallion Piano Quartet; 21.50 15 minut iazza; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 14. marca, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Kulturni odmevi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasbaiz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operne melodije; 16.30 Benvenuto Cellini: »Moje

Francija hoče služiti denar s prodajo orožja

Pred kratkim se je obnovila razorožitvena konferenca v Ženevi, na kateri sodeluje večja skupina držav, ki zastopajo vsa področja sveta. Parlamenti odobravajo mednarodno pogodbo proti širjenju atomskega orožja. Vseposod vzdihujejo državniki in celi narodi po miru. Francija predsednika Pompidouja pa je ravno v tem ozračju vneto začela prodajati orožje.

Za zadnji Božič je prodala pet torpednih čolnov Izraelu, nato ladjo, polno orožja in municije Iraku. Sledila je prodaja približno 110 letal »Mirage« Libiji, ki pa je dejansko samo posrednica, ker bo letala dobil — če jih že ni — Nasser, kajti Libijci znajo za zdaj pilotirati samo kamele. Imajo pa zaradi petrolejskih vrelcev mnogo denarja in to v dolarski valuti. Ta denar je zadišal Francozom, še bolj pa jim diši libijska nafta sama. Zato verjetno to niso zadnji »Mirage«, ki jih je Francija prodala Libiji. Ondan pa se je zvedelo s Kitajske, da je Francija prodala 48 »Mirage« tudi Mao Tse Tungovi Kitajski. Novica ni potrjena, pa tudi ne zanikana, čeprav je proniknila iz vohunskih virov na Kitajskem v ves zahodni tisk. Vzbudila je ugibanja, kaj naj to pomeni? Grdo zafrkajo Sovjetski zvezi? Ali Združenim državam? Ali francosko prilizovanje Kitajski? Ali iskanje kitajskega tržišča? Ali pa samo gol pohlep po denarju?

Prodajo letal Kitajski — če bo potrjena — bo gotovo najbolj zamerila Franciji Sovjetska zveza, ki je zdaj v zelo napetih odnosih s Kitajsko, tako da lahko pride tudi do vojne. V tem primeru bi Kitajska uporabila francoske »Mirage« proti Rusom. Vendar pa najbrž Francozi s tem niso hoteli zafrkniti Rusov, pač pa le zaslужiti. Kupčije z orožjem namreč ne zganja-

jo samo od lani. Začelo se je že nekaj let prej. Leta 1968 je prodala Francija tujini orožja za 3,4 milijarde frankov (425 milijard lir), pa tudi prodaje v letu 1967 so bile že velike. Prodaja orožja postaja vedno bolj donosna in s tem važna postavka v francoskem izvozu.

Orožje prodaja Francija takorekoč vsem, ki ga želijo in imajo denar, da ga plačajo. Pač pa ga zdaj noče več prodajati Izraelu, da bi ji ne šla po vodi kupčija z arabskimi državami, ki so kot kupovavke orožja važnejše. Toda verjetno je, da gre francosko orožje preko kake druge države posredovavke tudi v Izrael. Po Evropi se šušlja v tem pogledu marsikaj celo o državah, ki uradno ostro obsojajo Izrael, neuradno — preko tujih posredniških podjetij — pa mu prodajajo orožje, verjetno po geslu: »Politika je politika, kupčija pa kupčija.«

— o —

GRČIJA IN SOVJETSKA ZVEZA

Morda se je grška vlada odločila v zadnjem času za bolj umerjeno politiko. Vsekakor pa je zanj značilno, da se je obrnila po pomoč v vzhodno Evropo potem, ko je bila prisiljena zapustiti Evropski svet. Zdi se, da ji je Sovjetska zveza tudi pripravljena to pomoč nuditi. Zato je na primer pred meseci marksist Roger Garaudy, znan po svojih kritičnih stališčih do moskovske politike, jasno obsodil sovjetski namen zgraditi na Pireju električno centralo. Pred kratkim pa je Moskva poslala v Grčijo skupino tehnikov za raziskovanje lignita v makedonski pokrajini in poročilo teh dni pravi, da sta obe državi podpisali pomembno trgovsko pogodbo, ki med drugim predvideva 50-odstotni popust na blagu, ki ga bodo Grki uvažali iz Sovjetske zveze.

Rojstvo nove republike v Afriki ni vzbudilo veselja

Velika Britanija je zahtevala nujno sklicanje Varnostnega sveta Združenih narodov zaradi razglasitve republike v Južni Rodeziji, ker vidi londonska vlada v tem novo nezakonito dejanje sedanje bele rodezijske vlade.

Britanski predstavnik lord Caradon je istočasno predložil osnutek resolucije, s katero naj bi Varnostni svet pozval vse države članice Združenih narodov, naj ne priznajo nove rodezijske vladavine. Menijo, da se bo Varnostni svet sestel še ta teden.

V Južni Rodeziji je naseljenih okrog 300.000 belcev, ki imajo v rokah vsoblast. Njihova vlada ima rasistični značaj. Črncev je veliko več, a ne predstavljajo enotnega naroda in tudi po svoji kulturni in socialni razvitosti še niso v stanju, da bi s silo ali politično iztrgali oblast belcem. Ker bodo to v bodoče nedvomno pozavirala njihovo politično in demokratično osve-

kušali; se je bati, da bo rasistična vlada hote ščenost.

Južna Rodezija je bila doslej v personalni uniji (kraljici) v zvezi z Anglijo.

— o —

KAKŠNO BO ŠE VREME V MARCU?

Menda je za letos še najbolj veljal tisti rek o svetem Matiju, ki led naredi, če ga ni. Mraz in sneg v marcu sicer nista redka pojava, a v taki meri kot te dni ga že dolgo ni bilo.

Vremenoslovci predvidevajo tako vreme z redkimi spremembami skoraj do konca marca. Ob polovici meseca prerokujejo tudi vdor mrzlih zračnih tokov s severa. V severni Italiji in po jadranskem območju bo dosti padavin z močnim vetrom in nižanjem temperature. Za konec meseca napovedujejo spet spremenljivo vreme.

Zadnje dneve v tem mesecu bo pa spremljalo slabo vreme ob jadranski obali in na jugu. Šele april, tako sodijo, bo nekaj boljši.

AMERIŠKI JUDJE DEMONSTRIRALI PROTI FRANCOŠKI POLITIKI DO IZRAELA

Med obiskom francoskega predsednika Pompidouja v Združenih državah v preteklih dneh so ameriški Judje vseposod, kamor je prispel, priredili demonstracijo proti francoski politiki in zapori nad prodajo orožja Izraelcem ter zahtevali sprejem pri Pompidouju, da mu izroče svoj protest. Tako so Pompidouju precej zagrenili bivanje v Združenih državah.

Nixon se je nalašč pripeljal v New York, da se je Pompidouju pred odhodom opravičil zaradi teh demonstracij.

življenje«; Prevedla in dramatizirala Kalanova. Enajsto nadaljevanje. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Antologija glasbil; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Ščepce poezije; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor Radiotelevizije iz Beograda; 18.50 Filmska glasba; 19.10 »Družinski obzornik«; 19.30 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Nenavadne in skrivnostne zgodbe: A. Marodič: »Tipična angleška zgodba«. Radijski oder, režira Kopitarjeva. 21.20 The Hawaiian Hula Boys; 21.30 Vabilo na ples.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

Še vedno se pulijo za plemiške naslove

Komaj pol stoletja je minilo, odkar so tudi pri nas plemiči izgubili svoj sijaj in moč.

Italijanska republika sicer še dopušča rabo plemiških naslovov, toda samo tistih, ki so bili pridobljeni pred fašističnim pohodom na Rim.

Ljudje s »plavo krvjo« v žilah polagoma izginjajo ali pa se vsaj nihče več ne briga zanje kot grofe ali barone. Po zadnji vojni so zginele štiri monarhije; z njimi vred pa tudi štiri viri za podeljevanje praznih plemiških časti. V Italiji smo imeli kar tri možnosti za pridobivanje plemiških grbov in imen. To je bila Savojska kraljeva hiša, Vatikan in republika San Marino. Izgnani »kralj« Umberto si še dovoli, da povzdigne v plemiški stan kakega svojega pristaša, toda tak naslov v Italiji ne velja nič in je celo prepovedan. Papež Pavel VI. je v začetku svoje vlade imenoval samo eno osebo za barona, potem pa je sploh ukinil vatikansko heraldično komisijo. Zato se tudi preko Vatikana nikomur več ne spremeni navadna kri v plemiško »modro«.

Vendar pa je še dosti ljudi, in to tudi pri nas, ki imajo polne mošnje in bi se radi dokopali tudi do naslova viteza ali barona. Ne manjka tudi sleparskih ustanov, ki podeljujejo za debele tisočake naslove kakega »reda vitezov svetega Bonfanta« ali nogavičine podveze zaščitnikov svetega Grala« in podobno.

Kdor pa premore kaj več, se lahko obrne na republiko San Marino, ki še vedno podeljuje baronske naslove. Odšteti pa je treba okoli 30 milijonov lir. In vendar prihaja vsako leto na stotine prošenj za tak plemiški naslov. Republiška vlada dobi vsako leto okrog 200 milijonov lir za podeljene baronske naslove.

IZKOPANO MESTO

Leta 79. po Kr. sta pepel in lava, ki ju je izbruhnil Vezuv, pokopala na vulkanskem vznožju tri cvetoča mesta: Pompeje, Herculaneum in Stabie. Prvi dve so, zlasti Pompeje, arheologi že izkopali in nam nazorno odkrili življenje starih Rimljanov.

Mesto Stabie pa je še ležalo pod debelo plastjo ognjenikovih izbruhov. A pred kratkim so začeli tudi to mesto izkopavati.

Na dan so prišle ostaline še lepšega mesta: palač, prekrasnih vil in trgov izpred skoraj dva tisoč leti. Odkopanih je že trideset mestnih delov. Zanimivo je, da niso starinoslovci odkrili nobenih ljudskih mestnih četrti. »insulae« po latinsko, marveč samo bogate predele pokopane mesta.

Gotovo so bile tudi Stabie letoviško mesto za bogate Rimljane.

Najbolj enostavno pa je, seveda, da si človek kar sam pritakne k imenu kakega viteza ali barona, »pl.«, »von«, »di« ali »de«. Skoraj v vseh demokratičnih državah je to dovoljeno, enako kot vsi drugi psevdonimi in »umetniška« imena. Seveda pa taka imena nimajo pravne veljave kot osebni dokumenti. Mnogi ljudje, katerim se o tem niti ne sanja, pa bi lahko našli med svojimi daljnimi predniki kakega plemiča ali svobodnjaka, npr. potomci nekdanjih slovenskih kosezov.

— 0 —

Novice po svetu

Predsednik jugoslovanske vlade Mitja Ribičič je napravil koristen obisk pri angleški vladi, ki bo utrdil zlasti gospodarske odnose med obema državama.

Jugoslavija je ratificirala mednarodno pogodbo proti širjenju atomskega orožja.

Izšla je nova številka revije »Most«.

ČEŠKI IN SLOVAŠKI PISATELJI SE NE UPOGNEJO

Kot se je zvedelo, so člani Zveze čeških in slovaških pisateljev z veliko večino odklonili zahtevo, da se vdajo zahtevi prosvetnega ministrstva in prekličijo svojo obsodbo okupacije po sovjetskih četah in oddelkih drugih držav varšavskega pakta. Od okrog 200 članov zveze jih je baje le šest ali sedem pokazalo pripravljenost, da prekličijo svoječasno obsodbo invazije po pisateljski zvezi.

Kot znano, se je precej čeških in slovaških pisateljev po sovjetski okupaciji umaknilo v tujino, posebno v Zahodno Nemčijo, Francijo in Švico, med njimi tudi znani slovaški levičarski pisatelj in bivši komunist Ladislav Mnacko.

— 0 —

KDO JIM DAJE DENAR?

(Nadalj. s 1. str.)

investirale v šole, ceste in železnice, v tovarne, poljedelstvo in bolnišnice namesto v peklenške stroje, s katerimi uničujejo življenja nedolžnih ljudi, letalskih potnikov, ki nimajo nič opraviti s sporom med Izraelci in Arabci in večina med njimi sploh ni judovske narodnosti in vere?

Zahodnoslovenska krajevna imena

MILKO MATIČETOV

Skrivnostna žrtev — hvaležna snov za filološkega detektiva — je postalo ime Dupalja vas v Kanalski dolini. V ljudski rabi so tamkajšnji moški še danes Dépaljani, ženske Dépaljance, pridevnik je déplski in dépuški. Na pokopališču je celo v kamen vsekano, da je bil A. Kandolf (1808-1882) 33 let dušni pastir in učenik »v Dupaljej vasi«. Od kod pa se je v devetdesetih letih nepričakovano vzela Lipalja ves? Na grobu Kandolfovega naslednika M. Lutmanna (1893) beremo, da je umrl »u Lipaljej vaši«. Ne verujem, da bi bila to navadna pomota, ker vsi novejši uradni popisi poznajo samo Lipaljo vas ali ves. Da ni tu zadaj morda skrita želja po naslonitvi na (slovensko) lipo? Ali je to poskus približanja nemškemu imenu Leopoldskirchen-Lipoldskirchen?

NACHTIGAL: »RESNIČNO ŽIVEČE OBLIKE...«

Seveda poznamo primere, kjer bi bilo težko terjati vrnitev k prvotnemu ljudskemu imenu. Če je kraj zaslovel pod napačnim imenom, se ga to pač drži. Na Krasu je železniško križišče Divača, kjer se istrska proga družijo s progo Trst - Ljubljana. Še generacija naših očetov in mater ni nikdar rabila drugega kot

množinsko obliko: gremo v Divače, smo prišli iz Divače... Ko sem bil otrok, mi je stara matipripovedovala, kako so včasih nosili prodajat galéto (sviloprejke) v Červinjan in spotom počivali v Dobrem dolu. To je današnji »Doberdob« nekdanji Doberdol! Mikavno je pri tem, da je uradno slovensko ime bolj daleč od ljudske izgovorjave kot uradna italijanska oblika, Doberdò. V nji imamo — podobno kot pri imenu vasi Opatséla, Opačja sela (iz Opacchiasella) — samo z italijanskim črkopisom podano slovensko ljudsko ime, o čemer priča še dol, ki mu Kraševci pravimo Veliki dù. Vaščani Doberdoba pa se kljub vsemu ostali lepo Dobrdóuci.

Ta ali ona zakotna, skoraj neznana vas včasih na hitro zaslovi zaradi pomembnega odkritja. Tisti, ki to odkritje posredujejo širši javnosti, bi se morali čutiti dvakrat zavezane: strokovno in tako, da rabijo prave ljudske oblike imena, čeprav sami niso filologi. Popravljati je namreč zmerom neprijetno in težko! Konkretno imam v mislih umetnostne zgodovinarje, ki so iz množinskega imena Svina pri Kobaridu naredili »Svino«, nedavno pa grešili tudi v zvezi s Hrastovljami (prav le: v Hrastóvljah, Hrastóvci, hrastóvski).

Najpomembnejši dosežek v zvezi s krajevnimi imeni se mi zdi to, da je v zadnjem času pri nas med zastopniki vseh prizadetih strok (geografi, jezikoslovci, etnografi, zgodovinarji idr.) prišlo do načelnega soglasja: izhodišče, merilo, zakon pri določanju krajevnih imen bodi — kjer se le da — ljudska raba. S tem je lepo potrjeno — kar je pred petdesetimi leti pisal prof. Nachtigal glede označevanja krajev na kartah: da bi morale »beležiti praktično vporabljuje in resnično živeče oblike imen, ne biti zbirka za ljubitelja pravih in nepravih etimologij« (Carniola 8,185). (dalje)

V svetoivanskem Marijinem domu v Trstu bo v nedeljo, 8. marca, ob 17. uri nastopila igralska skupina iz ul. Risorta z naslednjim sporedom: GOSPA V MINIKRILU (skavtinje) V ŠOFERSKI ŠOLI (skavti) SRČNOST NA PREIZKUŠNJI (Mar. družba)

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

D. D.

GLAVNICA LIR 800.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Tržaškega

Smrt dveh plemenitih ljudi

† ZDRAVKO PREGARC

V petek ponoči je kar na tihem izdihnil v tržaški bolnišnici 70-letni knjigarniški ravnatelj Rado Pregarc. Šele pred kratkim smo poročali o njegovi sedemdesetletnici, zdaj pa že moramo na žalost poročati o njegovi smrti.

Rojen je bil leta 1900 na Kolonkovcu. Pozneje se je družina preselila v Škedenj. Ko je Zdravko končal nekaj razredov tržaške gimnazije moral iz gospodarskih potreb družina nastopiti službo kot trgovski vajenec in pomočnik.

Od leta 1932 do 1945 je bil zaposlen v Ljubljani in v Beogradu. Ko se je vrnil domov, se je lotil organizacijskega dela, zlasti v tedanji športni zvezi na Tržaškem. Od leta 1952 dalje je delal pri Gregorčičevi založbi. Tri leta kasneje je pa začel voditi Tržaško knjigarno. S svojim dobrohotnim in mirnim nastopom ter s strokovno sposobnostjo jo je dvignil do sedanje višine.

Ko je stopil v zasluženi pokoj, ga je le malo časa užival. Zdaj čaka vstajenja na škedenjskem pokopališču.

† ANICA DOLHAR

Dne 2. t. m. nas je za vedno zapustila Anica Dolhar, dolgoletna upravnica našega lista. Vedeli smo sicer, da ji zadnje mesece ni dobro, saj je med drugim prestala hudo operacijo, vendar si niti zdaleč nismo mislili, da se bo tako hitro poslovila od nas, da je ne bomo več videli za njeno pisalno mizo v upravi, kjer je toliko let marljivo, požrtvovalno in z veliko ljubeznijo opravljala svoje delo.

Pokojnica izhaja iz ugledne svetoivanske Dolharjeve družine. V upravo Novega lista je prišla že ob sami njegovi ustanovitvi v maju leta 1954 in krepko pripomogla, da je list premagal velike začetne težave in si kmalu pridobil zvest krog bravcev in naročnikov.

Vedno smo ji bili hvaležni in smo ji še zlasti danes, da je v tako hudih letih, kot so

bila tista okrog 1954. in še pozneje, sprejela sodelovanje pri listu, ki je začel plavati proti toku, začel širiti ideje, ki niso bile konformistične, in se začel zavzemati za programe, ki niso bili v skladu s tedanjimi ustaljenimi in natančno opredeljenimi miselnimi kalupi. Njeno aktivno sodelovanje pri našem listu je tedaj pomenilo dejanje poguma, ki je bilo tembolj vredno priznanja, ker ni bilo niti zdaleč povezano z enakovredno gmoto ali kakršnokoli drugo protidajatvijo.

Anico Dolharjevo bomo zato ohranili v trajnem hvaležnem spominu. Naj naša tiha, skromna in zvesta sodelavka, ki je v življenju toliko dobrega naredila za svoje bližnjike, prejme pri Stvarniku tisto plačilo, ki ga ji mi nismo mogli dati.

D. L.

NAŠE SOŽALJE

Ob prezgodnji smrti Anice Dolhar, svoje dolgoletne sodelavke, izrekajo uredniki, uprava ter sodelavci Novega lista globoko občuteno sožalje družini drage pokojnice.

— o —

Namesto cvetja na grob Zdravka Pregarca in Anice Dolhar daruje družina Štavar st. 5000 lir za ŠD. Devin - Štivan.

IZJAVA

Sindikata slovenske šole v Trstu

Ker šolske oblasti že dolgo let neupravičeno zavlačujejo ureditev službenega položaja slovenskih profesorjev in rešitev še mnogih drugih bistvenih vprašanj slovenske šole ter tako kršijo ustavne določbe, določbe londonske spomenice in človeške pravice, je odbor sindikata povabil člane, naj ob odprtju seminarja izrazijo svoj protest.

Člani sindikata, zbrani na članskem sestanku dne 25. tega meseca, poudarjamo, da imamo kot italijanski državljani in pripadniki slovenske narodne skupnosti pravico, da za uresničitev svojih upravičenih zahtev uporabljamo vsa zakonita sredstva. Pripravljeni smo sprejeti pomoč vsakogar, odločno pa odklanjamo vsakršne oviralne posege.

Sindikat slovenske šole
v Trstu

ZDRUŽENJE STARŠEV

Pri Svetem Ivanu so imeli v ponedeljek zvečer občni zbor Združenja staršev otrok, ki hodi v svetoivansko osnovno šolo in vrtec. Zbora se je udeležilo nad 89 odstotkov staršev, kar kaže veliko zanimanje za ustanovo, ki naj krepki vezi med šolo in družinami in ki naj pomaga šoli v vseh vprašanjih, ki se tičejo njenega napredka.

Starši so odobrili pravilnik svoje zveze in izvolili odbor, ki ima devet članov. Ti so: dr. Mljač, učiteljica Kandut, inž. Bak, sestra Dolores, dr. Gruđen, učiteljica Čok, ravnatelj Ferluga, A. Korsič in Niko Škamperle.

Dne 2. t. m. je po kratki bolezni preminila

ANICA DOLHAR

upravnica Novega lista

Zvesto, požrtvovalno in marljivo sodelavko bomo ohranili v trajnem hvaležnem spominu.

Trst, 6. marca 1970.

Uredništvo in uprava Novega lista

Razmišljanja

Igor Tuta: KAJ PIŠEJO ČASOPISI

O KOČBEKU

Eden od tistih zanimivih argumentov, o katerem bo treba kmalu prav resno zastaviti peror, je prav Edvard Kočbek, in sicer kot človek-mislec-ideolog ter zaradi zgodovinskih lomljenj svojega časa tudi kot pojem. Morda ima Javoršek delno prav, ko očita Rebuli v polemiki »Blagor forizejem« (NR št. 2), da je »Kočbek zate še zmeraj tabu«. Verjetno bo Rebula že sam javnosti razložil, če se mu zdelo potrebno, kam in kako postavlja tega štajerskega misleca v naši politično-zgodovinsko-literarni konstelaciji, mislim pa, da tisti tabu bolj upravičeno leti na marsikoga drugega izmed nas, posebno iz vrst mlajšega rodu, ki si pisatelja »Tovarišije« in »Listine« predstavljamo kot edinstveno, tajinstveno, samosvojo in sploh nenavadno pojav v našem življenjskem prostoru.

Ne moremo in ne moremo se zživeti v misel, da je Kočbek člen, najbolj razkošen, če hočete, toda samo člen dolgega idejno-političnega

dogajanja v našem polpreteklem in sedanjem duhovnem in političnem prostoru. Spet pritrdim Javoršku, ko na 198 strani svojega dela »Kako je mogoče« pravi, da »takega Slovenca vsekakor še ni bilo.« — »Bil je največ, kar je katoliško slovenstvo tedaj moglo roditi, bil je nekakšen predhodnik Teilharda de Chardina, papeža Janeza XXIII., moderne pokoncilske Cerkve, v zametkih sicer, a bil je, kar je res bil. In hkrati se je vneto zavzel za dialog s komunisti.«

Seveda, ta njegov zagon in aktualnost prav lahko razložimo s trditvijo, da je Kočbek tako ali drugače izhajal iz krščansko-socialne Krekove ideje, ki je pognala na naših tleh v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja. Kočbek tedaj predstavlja z vsem svojim delom in zgle-dom uresničevanje tedanjih in sedanjih krščansko-socialnih načrtov in se postavlja v razvoj te značilne slovenske idejne smeri kot njeno naravno nadaljevanje; morda celo kot nujnost.

Zato sem prepričan, da se bo resen govor o Kočbeku praktično moral šele začeti, in do tega bo prišlo, ko bo vsak Slovenec začutil »v sebi svojega Kočbeka« in ko nam bo potem, ko bomo tako razširili slovenske duhovne meje, bolj jasno, da iz iste ljubezni do narodove blaginje lahko nemoteno poganja več mladik.

Če pa utesnimo Kočbekov pomen samo na vključevanje kristjanov v OF narodnoosvobodilnega boja, ali na zaznavo estetskih, filozofskih in splošnokulturnih tokov v svetu in njih »prevodništvo« na Slovensko, potem pomeni, da tega Slovenca nismo nikoli prav spoznali in razumeli in mu z absolutno sodbo in obsodbo lahko delamo samo krivico. Zato tudi razumem upravičeno jezo Jolke Miličeve, ki se menda ne prišteva k pripadnikom njegovega kroga, da je v 21.-22. št. »Srečanje« napisala: »Pravkar sem si spet, s potrebno distanco, prebrala Javorškovo poglavje o Kočbeku... Ma porco zio in cribbio, njegov sin, saj iz navadne zlate ribice naredi ribo faroniko, iz bele muhe črnega slona, iz samosvoje, neudomačljive gozdne živali — pošast z očmi, repom, ušesi pa takimi! Kaj pa je sinko? — Mama, strah!!!«

Podgora

TISTI MOSTIČEK

Nekateri Podgorci so prepričani, da se res bližajo nove volitve. Ponovne govorice, da bodo začeli popravljati tisti znani most čez Sočo, iz Stražice na podgorsko cesto pri Klančičevih, jih potrjuje v tem zaupanju.

Dela za to prepotrebno zvezo med Podgoro in mestom je prevzelo neko gradbeno podjetje iz Milana. Na levem soškem bregu že škripa zager, ki pripravlja tla za dovoz gradbenih potrebščin. Načrtovavci so tudi ugotovili, da bo potrebno postaviti most na nove temelje, ker se je že večkrat izkazalo, da je narasla voda dose-danje vedno izpodkopala.

Za to pa bodo seveda tudi predvideni stroški narastli. Dosedanji proračun znaša 45 milijonov lir in ga bo krila deželna uprava. Bržkone pa bo treba še kaj primakniti. Podjetje pravi, da bodo dela trajala okrog osem mesecev.

Če pa bo Soča narasla, se bodo zavlekla tudi preko enega leta. Vendar Podgorci upajo, da gre zdaj zares.

OBMEJNI PREHODI

S prvim marcem velja za prehode čez mejo nov urnik. Bloki druge vrste se odpirajo zjutraj ob 6. uri, zapirajo pa zvečer ob 19. uri.

Le blok pri Mirniku se odpira ob 7. uri.

Prehodi pri Solkanu, Mirnu, Šempetru, Jamljah in Devetakih se pa zapirajo ob 19.30 uri.

Pri Podsobotinu ni dovoljen prehod z motornimi vozili.

Štandrež MODERNA SMETARNA

O ureditvi »škovacona«, kot so ga imenovali domačini, se je govorilo že pred dvajsetimi leti. Te dni so pa vendarle začeli ropotati kopalni stroji in tovarnjaki, ki pripravljajo zemljišče za moderno smetarno. Stala bo ob Soči, skoro na meji med Štandrežem in Sovodnjami. Naprave, ki bodo stale okrog 210 milijonov lir, bodo urejene na moderen način. Iz odpadkov bodo predelovali kompost in gnojila.

Županov jubilej v Sovodnjah

Zadnji dan februarja je obhajal naš župan g. Jožef Češut petdesetletnico rojstva, obenem pa teče letos tudi devetnajsto leto njegovega županovanja v sovodenjski občini.

Župan Češut je bil rojen v preprosti družini. Preprost, delaven in pošten je ostal vedno. Danes je uslužben v sovodenjski predilnici kot prvi skladiščnik. Ves prosti čas pa posveča sovodenjski občini že od leta 1951 dalje. Pod njegovim vodstvom se je njeno gospodarsko stanje tako dvignilo, da so Sovodnje druga občina v pokrajini, ki ima pozitiven obračun. Tudi brezposelnost je skoraj popolnoma izginila. Vas pa kaže že docela obnovljeno sliko.

Želimo mu še dosti zdravih in plodnih let!

Omeniti moramo tudi našo javno razsvetljavo, ki je po vseh cestah in poteh v središču občine popolnoma moderna in ustreza svojemu namenu. Upamo, da bo občinska uprava poskrbela za tako razsvetljavo po vseh sovodenjskih zaselkih.

Kakor smo že pisali, je tudi zadeva nove šolske zgradbe v teku. Denar in načrti so na razpolago, dela pa se bodo začela menda komaj prihodnje leto. Vrhovska šola pa bo morala, kakor vse kaže, še nekaj časa čakati na popravila.

Govori se tudi o namakalni mreži na poljih in vrtovih okrog Sovodnj in Štandreža. Na pokrajinski upravi so že imeli zadevna razprav-

V nedeljo popoldne je dramski odsek p.d. »Štandrež« zaigral na odru Katoliškega doma v Gorici Lipahovo komedijo v treh dejanjih »Glavni dobitek«. Delo seveda ne načinja težjih problemov, je pa skozi in skozi prepleteno z osnovno socialno noto medčloveških odnosov in pozicije človeka v družbi z ozirom na njegovo premoženje. Zgodba sama na sebi je zelo preprosta, zato pa je toliko več zabavnih domislic in tudi grenkih resnic iz našega vsakdanjega življenja.

Nepremožen profesor v pokoju izve, da je postal s kupljeno srečko nenadoma bogat. Njegovo življenje se zelo spremeni. Kasneje se izve, da je bila pri glavnem dobitku pomota. Končno pa se vse uredi. Tu gre zlasti podčrtati besede profesorjevega sina in njegove zaročenke, kakor bi rada onadva, da bi bili postavljeni družbeni odnosi.

Profesorjev lik je prepričljivo podal Damijan Paulin, ki je znal primerno podčrtati razliko med revnim in obogatelim profesorjem. Majda Zavadlav in Rudi Nanut sta kot žena in sin prav živo ustvarila marsikatero domače vzdušje. Zelo zanimivi so bili v igri tudi liki vaških ljudi, tako krojača (Božidar Tabaj), njegove žene (Katja Brajnik), Kristofa (Dušan Brajnik), branjevke (Joana Nanut). Bančnega ravnatelja je podal Jordan Mučič, njegovo hčer pa Silvana Culot. Eda in Valter Zavadlav sta nastopala kot služkinja in dijak.

Za prijetno in tekočo igro gre zlasti pohvaliti režiserja Aleksija Pregarca, ki je znal razne vloge tako približati igravcem, da so bile doživeto podane. Želeti bi bilo, da bi štandreška dramska skupina gostovala tudi kje na Tržaškem.

ljanja. Za razvoj kmetijstva in vrtnarstva, ki bo pa moralo biti usmerjeno v pravilne pridobitne panoge, bo to velikega pomena.

— o —

KLUBSKI VEČERI

V klubu »Simon Gregorčič« bi bil moral v torek predavati dr. Bernik iz Ljubljane o Prešernu, Jenku in Gradniku. Zaradi skrajno neugodnega vremena in snežnih zametov pa ni mogel predavatelj priti iz Ljubljane v Gorico in je zato odpadel torkov večer z zanimivo temo.

Po sporedu je prihodnji torek na vrsti prof. Černe iz Ljubljane, ki bo govoril o Sloveniji v jugoslovanskem gospodarstvu.

Iz Goriške

Igra „Glavni dobitek“

Rupa

RAJNI V SPOMIN

V torek, 24. februarja, je zaprla svoje trudne oči naša najstarejša vaščanka Marija Kokelj. Učakala je 88 let. S svojim vedno delovnim življenjem in z do zadnjega vedno bistrim očesom za vse dogajanje okrog sebe je bila tipični zgled naših prednikov, pa tudi nekdanjega življenja pri nas.

Po domače smo rajni pravili Mrica. Rojena je bila leta 1881 v eni najstarejših rupenskih družin. V hiši je bilo polno otrok, kruha pa bolj malo. V mladih letih je hodila peš v Gorico delat v tovarno žveplenk na Tržaški cesti. Za

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
GOSTOVANJE PRIMORSKEGA GLEDALIŠČA
IZ NOVE GORICE

V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI

V soboto, 7. marca 1970 ob 16. uri (za šolsko mladino) in ob 20.30 uri

A. T. LINHART

TA VESELI DAN

ALI

MATIČEK SE ŽENI

Ena komedija v petih aktih in dveh delih

Prodaja vstopnic eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Katoliškega doma

južino je imela par oblic v robcu, kakor skoro vse njene tovarišice. Njena mati pa je nosila v Trst prodajat bremena koruznega ličja na glavi in seveda peš, samo da je prišel kak krajcar v hišo.

Marija Kokelj se je poročila leta 1905. Od treh otrok je ostala živa samo ena hčerka. Med prvo vojno je morala iti z družino v begunstvo na Štajersko.

Večkrat je pripovedovala, kako grenak je bil begunski kruh.

Ko se je vrnila s svojci v razrušeno domačo vas, je bilo treba začeti vse znova. Dvajset let je morala pokojna Mrica — kot vse druge vaščanke — potiskati v lepem in grdem vremenu svojo »borelec« z vrči mleka v Gorico. Pri vsem tem trdem delu ni nikoli pozabila na Boga in je pogosto zahajala v mirensko cerkev, ker je bila maša v Rupi samo za velike praznike.

Kljub vsem življenjskim trdotam ni bila nikdar pri zdravniku, ni poznala nobenih tablet, kakor jih uživajo danes. Delo ji je bilo zdravje. Kakor zrelo jabolko je padla z drevesa življenja.

Nam pa je pustila svetel zgled žive vere in sladke materine govorice, ki ne bo nam, njenim varuhom, nikoli ugasnil.

Vnuk

ZAHVALA

Globoko ganjeni nad tolikimi izrazi sočustvovanja ob smrti naše predrage

ANICE DOLHAR

ki smo jo dne 4. t. m. položili k večnemu počitku na pokopališče pri Sv. Ani v Trstu, se toplo zahvalujemo častitim sestram iz Gorice za skrbno nego med boleznijo, msgr. Škerlu, msgr. Klinecu in g. Šorliju za opravljene pogrebne obrede, svetoivanskemu cerkvenemu pevskemu zboru za petje med pogrebno mašo in zboru častitih sester iz Gorice za petje ob grobu.

Trst, 5. marca 1970.

Žalujoci: sestra, svakinji, nečaki in drugi sorodniki

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Branko Božič: „Zgodovina slovenskega naroda“

Prešernova družba je izdala med svojimi rednimi knjigami za leto 1970 »Zgodovino slovenskega naroda«, ki jo je napisal Branko Božič. Čedna knjiga priročnega formata ima okrog 230 strani, natisnjena je na lepem papirju ter je obilno ilustrirana. Razveseljivo je, da smo Slovenci tako kmalu po Grafenauerjevi precej bolj obširni zgodovini starejše slovenske zgodovine dobili zdaj še novo knjigo o svoji narodni zgodovini, ki ima pred Grafenauerjevo to prednost, da je drobnejša in zato preglednejša, zato pa seveda manj temeljita.

Napisana je v lahko razumljivem, tekočem slogu in ni preobremenjena z nepotrebnimi podatki. Tu pa tam celo pogrešamo kakšno letnico.

Avtor je razdelil knjigo tako, da je dal mnogo večji poudarek moderni zgodovini. Tako obdela npr. vso slovensko zgodovino do protireformacije, torej več kot tisoč let, na manj kot 70 straneh, za dobo od protireformacije do konca druge svetovne vojne pa porabi 160 strani. Verjetno bi mogel prikazati razvoj slovenskega naroda skozi vso njegovo zgodovino bolj uravnoteženo, toda to očitno ni odgovarjalo njegovim presojam in zgodovinski filozofiji ali tolmačenju, ki odgovarja marksističnemu tolmačenju splošne in slovenske zgodovine. V dobro mu moramo šteti, da povsod, kjer le more, uporablja novejšo zgodovinske ugotovitve, v slabo pa to, da se — morda — nezavedno — vztrajno drži raznih že davno preživelih in premaganih tez, ki pa se ohranjajo v današnjem slovenskem zgodovinopisju.

Tako na primer še vedno ponavlja netočno trditev, da so bili Obri mongolski narod, medtem

ko je gotovo, da so bili ugro-finskega ali turškega rodu. Ugro-fincev in njihovih sorodnikov Turkov pa nikakor ne moremo prištevati k prvim Mongolom, ker so bližje Arijem oziroma iranskim Indogermanom kot mongolski rasi.

Prav tako trdovratno ponavlja staro tezo, da so predstavljali Slovani do naselitve na današnjem slovenskem ozemlju in še nekaj stoletij nato enotno ljudstvo, medtem ko je v resnici že davno dokazano, da so prinesli vsi južnoslovenski narodi svoja današnja narodna imena že s seboj iz svojih pradomov in da so imeli že tam lastne države oziroma organizirane družbe in etnična ozemlja, za katera je tudi znano, kje so ležala, npr. Bela Hrvatska. Noben zgodovinski vir tudi ne trdi, da so se dalmatinski Hrvati udeležili protiobrskega upora, ki ga je

vodil kralj Samo, kot to piše Božič v svoji knjigi, pač pa so se v tistih letih šele naselili v Dalmaciji, kjer so pač izkoristili obrski poraz v vojni s Samom. V skladu s takim tolmačenjem ponavlja Božič, hoteno napako, da ima stare Karantance samó za Slovane; torej ne vidi v njih Slovencev, ampak samó nekatere prednike slovenskega ljudstva, ker pač unitaristično-»jugoslovansko« zgodovinopisje uči, da so se južnoslovenski narodi razvili šele mnogo pozneje. Božič pripisuje Slovincem tudi združništvo, ki ga v resnici niso poznali, ker sledov o njem ni najti ne v jeziku ne v običajih.

Marsikje je njegova sodba o zgodovinskih dogodkih trezna in objektivna, kar je odlika njegove knjige. To velja na primer za koroški plebiscit, kjer ne prikriva napak jugoslovanske propagande in jugoslovanske uprave na Koroškem. Vendar pa ravno proti koncu knjige preveč nekritično ponavlja nekatere propagandne teze. V splošnem pa je, kot rečeno, Božičeva knjiga prav dobra in praktična.

fj

„Le livre slovène“

Izšla je 1. številka 8. letnika revije »Le livre slovène« (Slovenska knjiga), ki jo izdajajo Društvo slovenskih pisateljev, PEN klub (center za Slovenijo) in Društvo slovenskih literarnih prevajalcev. Revija prinaša članke v francoščini, angleščini in nemščini, a morda bi bilo prav, da bi jih prinašala tudi v italijanščini, glede na to, da je slovenski narod sosed italijanskega.

Na uvodnem mestu prinaša revija intervju v francoščini z Josipom Vidmarjem, ostali del številke pa izpolnjujejo v glavnem govori pisateljev, ki so se udeležili lani mednarodnega pisateljskega posvetovanja v Piranu. (Letos bo tako posvetovanje od 9. do 11. maja). Za slovenskega bravca je najzanimivejši članek Mikołaja

Dutscha iz Münchena »Slowenische Literatur im deutschen Raum« (Slovenska literatura v nemškem prostoru), v katerem navaja zanimive številke o prevodih iz slovenske literature v nemščino in iz nemške literature v slovenščino v zadnjih dveh desetletjih. Dutsch pripisuje veliko nazadovanje v prevajanju slovenskih del v nemščino po l. 1964 proboju srbske in hrvaške literature v nemški jezikovni prostor po podelitvi Nobelove nagrade Ivu Andriću. Od tedaj se je začela, kot piše, prava poplava nemških prevodov iz srbohrvaščine. V razdobju 1960-1967 je izšlo nad sedemdeset del iz srbske in hrvaške literature v nemščini in uveljavil se je v nemškem prostoru tudi naziv »jugoslovanska literatura«, zelo v škodo literatur manjših narodov Jugoslavije, »ker začenjajo iz komodnosti v Nemčiji zdaj vse, kar pride iz Jugoslavije, metati v isti lonec«.

»Toda Slovenci so se doma in v tujini že odločno postavili v bran, in kot se zdi, ne brez uspeha. To bi moglo slovenski literaturi verjetno daljši čas pripomoči k mestu, ki ji kot posredovavki med zahodom in jugovzhodom našega evropskega kulturnega prostora v nemškem jezikovnem prostoru tudi gre«, končuje Dutsch svoj članek.

Obžalovati je, da revija ne javlja v krajših člankih in recenzijah novosti s področja slovenskega pripovedništva, pesništva, esejistike in znanosti, z navedbo kratke vsebine in s sliko avtorja, kot delajo to podobne revije pri drugih narodih, namesto da objavljajo dolge članke in to tujih avtorjev, kot v tej številki.

Škoda tudi, da »Le livre slovène« skoraj ne pozna mlade slovenske pisateljske generacije in da se trudi prikazati tujini predvsem starejše pisatelje in »priznane«, krotko, udomačeno, komodno literaturo, ne pa tudi literaturo mladih in še neukročenih pisateljev, nekonvencionalno in neoportunistično, da se tako izrazimo, kajti za tujino so nekonvencionadna, kritična dela mlajših avtorjev mnogo bolj zanimiva kot »klasična« dela starejših, kar dokazujejo med drugim primeri Hlaska, Mnačka in Solženicina.

— o —

V OCENO SMO PREJELI:

»2000«, revija za krščanstvo in kulturo, Ljubljana, 1969, št. 2.

»Srečanja«, 21-22, leto IV. 1969. Nova Gorica.

Revija „Srečanja“

V tržaških slovenskih knjigarnah se je pojavila nova, 21.-22. številka revije »Srečanja«, ki izhaja v Novi Gorici. Temnordeči ovitek prikazuje ogródje bolnišnice v Šempetru pri Novi Gorici, ki stoji že leta nedograjena. Gospodarska reforma, ki so jo nekateri narobe razumeli, kot da je treba prenehati z gradnjo tudi najnujnejših infrastrukturnih objektov, je namreč prepričala njeno dograditev. Zdaj bodo — kot je rečeno v članku na notranji strani platnic — vendarle nadaljevali gradnjo.

Uvodni članek pa je napisal režiser Jože Babič. Članek ima naslov »Dilema Primorskega dramskega gledališča«. Iz njega odseva skrb za nadaljnjo usodo tega gledališča in tudi o tem, kako naj opravlja svoje naloge.

Zanimiv je članek Bernarda Stritiha »Življenje v novih mestih«, o katerem je rečeno, da je preveden. Ni pa povedano, iz kakšnega jezika, in fonetično zapisan priimek Stritih daje sklepati, da je bil članek preveden iz srbsčine, da pa gre morda za nemškega urbanista ali sociologa. Članek prikazuje, kako težko je vdihniti življenje novim mestom in s kakšnimi težavami se novi priseljenci vživljajo v mestne razmere. Zanimiva je tudi njegova ugotovitev o psihološki in socialni škodljivosti takoimenovanih delavskih naselij s samimi enakimi ali podobnimi hišami, ker se človek, ki je zrastel v takem naselju, težko prebije v drugačno socialno plast. Jožef Šavli piše o »Poslovnih središčih v turističnih krajih ob slovenski zahodni meji«. Njegovo razmišljanje je zelo zanimivo in tudi nedvomno koristno. Med mnogimi resnično zanimivimi

članki te številke naj opozorimo zlasti še na pogovor z goriškim nadškofom Cocolinom o Slovincih, ki ga je zapisal Marijan Drožbež, na razpravo Milice Kacin-Wohinz »Internacije Slovencev in Hrvatov iz Julijske krajine po prvi svetovni vojni«, in na premišljevanje Jolke Milič ob Javorškovi knjigi »Kako je mogoče«, ki je duhovito, a ne vedno pravično Javoršku, kateremu je treba priznati, da je dal Slovincem vsaj priložnost, da bolj ali manj odkriti spregovorijo o mnogih svojih problemih in kompleksih, ki ostajajo sicer skriti. Naj omenimo še članek Franceta Steleta o sedemdesetletnici slikarja Božidarja Jakca, poročilo Aleksija Pregarca o Srednjeevropskih srečanjih, in zlasti dolg in zanimiv članek Cirila Zupanca o Albertu Rejcu ob njegovi sedemdesetletnici. Marjan Gabrijelčič objavlja pogovor s skladateljem Karlom Pahorjem, uredništvo »Srečanja« pa je objavilo načelni članek o Pahorjevi knjigi »Odisej ob jamboru«, v katerem obsoja zaplembo knjige in se sprašuje, kdo je to sploh ukazal in v imenu katerih zakonskih in političnih kulturno utemeljenih pravil. Ta načelna izjava dela čast reviji »Srečanja« in potrjuje opažanje, da postajajo razne periferne in skromnejše revije celo aktualnejše in bolj žive kakor nekatere osrednje ljubljanske revije.

Med leposlovjem je težišče te številke na liriki, na pesmih Darinke Grmek in na drobni antologiji primorskih pesnikov v francoščini. Ti so Gradnik, Lovrenčič, Kosovel, Bor, Vuk in Breclj. Prevedel jih je Venó Pilon. Danilo Lokar pa je objavil dramo »Konjiček«.

Sodobno kmetijstvo | Živinoreja v ZDA - za nas še utopija

PROIZVODNI STROŠKI

Poglaviten vzrok zaostalosti našega, a tudi evropskega kmetijstva gre pripisovati ne samo strašni razdrobljenosti posestev in njihovi majhnosti, ampak tudi pomanjkljivi strokovni izobrazbi, zaradi česar je tudi specializacija in sodobna poslovnost na nizki stopnji. Za naše razmere je značilno, da se dosti govori, piše, pa tudi agitira, predvsem na političnem polju za združništvo, da pa se v praksi do pred kratkim ni pokazalo ničesar. Dodaten dokaz, da je resničnost ljudi precej drugačna od tiste, ki jo nekateri politično predstavljajo oziroma propagirajo. Podoba je, da je združništvo zavzelo mnogo večji obseg in razmah v deželah, ki na papirju niso socialistične in to celo v superkapitalističnih Združenih državah Amerike. Stvar ni položaj nekaterih dežel ne odgovarja povsem našim shemam, v isti meri kot tudi položaj pri nas ne ustreza povsem zunanemu videzu. Komaj zdaj so naši živinorejci ugotovili — potem ko so si ogledali nekaj združnih mlekarov v Furlaniji, da bi tudi v tržaški pokrajini že zdavnaj lahko imeli združno mlekarstvo. No, zdaj so se z lastnimi očmi prepričali, da ni to nič nemogočega in je upati, da bo prišlo čimprej do uresničenja pomembne pobude. Poglavitno je največkrat poznati stvari, biti o njih resnično informirani. Lažje je potem odločiti se za kako novo pobudo. Ždaj je precej govora o združnem hlevu v devinsko-nabrežinski občini. Pričujoči informativni zapis naj bi le pomagal k zavesti, da je treba tudi pri nas kreniti na pot velikih obratov, predvsem v živinoreji. Hlev za 200 glav živine je mogoče v primeri z ameriško realnostjo nepomembna zadeva. Nam pa se zdi pomembno predvsem to, da smo končno stopili na pot.

Nedavno je skupina italijanskih strokovnjakov obiskala ZDA. Ogledala si je nekaj velikih živinorejskih obratov v Illinoisu, Coloradu, Arizoni in Kaliforniji. Cilj ogleda je bil seznaniti se z ameriško prirajo govejega mesa. Ugotovili so, da služi skoraj vsaka ped kmetijskih površin reji živine. In to največkrat v področjih s pretežno precej suhim podnebjem. Amerika je izredno bogata na pašnikih, kar omogoča po-

teni rejo telet. Pitanju namenijo govedo takrat, ko je doseglo težo okoli 500 kg. Govedo pošljejo takrat v posebne farme. Nedvomno bi tak način priraje bil možen tudi v predalpskih področjih Slovenije in v naši deželi, pa tudi višje, v gorskem svetu. V ZDA torej ne namenijo zakolu 100 kg težkih teličkov kot pri nas. Tam jih do prej omenjene teže držijo na prostem, na prostranih pašnikih. Pitanju namenijo govedo, ko doseže težo približno 500 kg, pri nas pa pri 250-300 kg teže. Govedo, ki ni vajeno obilne krme, se v pitališču takoj popravi in zredi. Dnevni prirast žive teže znaša 1200-1500 gr. Pri tem si pomagajo tudi z vitaminsko krmo, ponekod tudi s hormoni. Zaključno pitanje traja navadno 6 mesecev.

Omembe vredno dejstvo je, da v ZDA ne cenijo belega telečjega mesa v takšni meri kot v Evropi. Končno pitanje se vrši v zaprtih, toda zračnih in v vseh ozirih primernih prostorih, z izredno nizkim deležem delovne sile. Poglavitni problem predstavlja le proizvodnja krme in njeno shranjevanje.

SPECIALIZACIJA

Za naše razmere bo zanimivo vedeti, da poteka proizvodnja mesa in mleka takorekoč brez zemlje, da namreč obstajata dva živinorejska obrata, od katerih služi eden samo pitanju. Takšen specializirani obrat temelji predvsem na uporabi koruze in močnih krmil (kar bi tudi v naših razmerah, ko imamo pred vrati ravninsko Furlanijo, bilo ravnatoko bogoče).

Osnovna značilnost ameriške živinoreje ni toliko njena visoka tehnična raven, za katero Evropa ne zaostaja več mnogo, ampak njena gospodarska sposobnost in učinkovitost. Slej ko prej je v ZDA odločilnega pomena sposobnost posameznega človeka, predvsem za banke.

Skupina italijanskih strokovnjakov si je ogledala tudi veliki študijski in raziskovalni center v zvezni državi Illinois, ki ga blizu Chikaga ima družba Dekalb. Velikost obratov se suče okoli 100 - 500 ha. Vsak ima svoje središče, ki ga sestavljajo gospodarska poslopja, hlevi, stanovanja. Vseposod gojijo samo koruzo, tudi pet let zaporedoma, pri čemer uporabijo dosti umetnih gnojil. Koruzo večinoma silirajo, del gre za zrnato krmo. V posameznem obratu imajo navadno do 7 silosov (tipa Harvestore). Pitajo pa po 1000 glav živine, ki jih držijo v posameznih obratih v dveh hlevih, znotraj teh pa po 30 skupaj v prostornih stajah. Posebno pozornost posvečajo zračenju, ki je ves čas brezhibno in enakomerno. Znano je, da ravno temperaturni padci negativno vplivajo na prirast žive teže. Primerno zračenje je pomembno predvsem v področjih z velikimi temperaturnimi spremembami. Za pokladanje krme skrbi posebna elektronska naprava. Delo opravlja v skoraj vseh obratih oče s sinom, katerima pomaga navadno še en delavec.

PROIZVODNI STROŠKI

Proizvodni stroški znašajo v teh obratih 180-190 lir na kg mesa, všteti s stroški, ki jih ima živinorejčeva družina in ostalimi stroški, razen tistih, ki se nanašajo na zgradbe. V ZDA nimajo kmetje nobenih olajšav pri najemanju agrarnega kredita. Država skrbi samo za upravne, tehnične in informacijske zadeve.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

SMUČANJE

4. Slovenske zimske športne igre

Preteklo nedeljo so bile na sporedu v Trbižu 4. slovenske zimske športne igre. Udeležba je bila letos rekordna. Nastopilo je kar 136 tekmovalcev, med katerimi je bilo zelo veliko naraščajnikov in naraščajnic, kar je spodbudno za razmah belega športa med Slovenci v zamejstvu. Tekmovanje je kot prejšnja leta organiziralo SPDT.

Oglejmo si najboljše tekmovalce v posameznih disciplinah:

Sankanje naraščajniki

1. 1963 in mlajši

Deklice: 1. Tatjana Stefančič
1960 - 61

Deklice: 1. Beti Prašelj
Dečki: 1. David Malalan
1958 - 59

Deklice: Adrijana Kapun
Dečki: 1. Angel Milkovič
1956 - 57

Deklice: 1. Majda Semec
Dečki: 1. Valter Ferfolja

Veslalom naraščajniki

1962 - 63

Deklice: 1. Tatjana Stefančič
Dečki: 1. Škarpa Elj
1959 - 61

Deklice: 1. Sonja Jazbec
Dečki: 1. Andrej Udovič
1956 - 58

Deklice: 1. Tanja Gulli
Dečki: 1. Adrijan Obersnel

Veslalom začetnice

1955 in starejše

1. Majda Grgič
2. Nadja Lupinc
3. Uča Štrekelj

Veslalom začetniki

1. Žarko Vekjet
2. Boris Lovriha
3. Livij Sancin

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pobude v prid kokošereje in čebelarstva

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu obvešča kmetovalce, da bo s sredstvi, ki jih bo sta dali na razpolago deželno kmetijsko odborništvo in zbornica za trgovinstvo, obrtništvo in kmetijstvo, podprlo pobude na področju kokošereje in čebelarstva.

Prispevki za nakup enodnevnih piščet

Kmetijsko nadzorništvo želi podpreti uvajanje čistorasnih piščet oziroma križancev, ki so posebno primerni za proizvodnjo jajc in bo v tem oziru dajalo prispevke do največ 30 odst. stroškov. V ta namen je treba vložiti prošnjo in fakturo.

Rok za predložitev prošenj traja do 30. maja letos. Število piščet ne sme biti manjše od 500 oziroma večje od 500 na hektar kmetijske površine.

Prispevki za nakup kokošerejske opreme

Kmetovalci, ki nameravajo nabaviti sodobno kokošerejsko opremo, lahko vložijo prošnjo za nakup opreme ter predložijo zadevno fakturo.

Kmetijsko nadzorništvo bo naknadno pregledalo opremo in izplačalo prispevek do največ 35 odst. fakturiranih stroškov.

Prispevek za gradnjo čebelnjakov

Glede na potrebo, da bi čebelarji imeli vse panje v enem samem čebelnjaku, bo kmetijsko nadzorništvo dajalo prispevke za postavitev lesenih ali zidanih čebelnjakov. Skupaj s prošnjo je treba predložiti tudi predračun.

Naknadno bo kmetijsko nadzorništvo opravilo pregled nad izvršenimi deli in izplačalo prispevek, ki ne bo smel preseči 50 odst. dopustnih stroškov.

Prispevek za nakup čebelarске opreme

Z namenom, da bi uvedli sodobne načine čebelarstva, bo kmetijsko nadzorništvo sprejemalo prošnje za nakup čebelarске opreme. Po pregledu nabavljene opreme bo izplačalo prispevke do največ 30 odst. fakturiranih stroškov.

Kmetijsko nadzorništvo sprejema prošnje za navedene pobude vsak dan razen v soboto v dopoldanskih urah na sedežu v ulici Ghega št. 6.

Šport

(nadaljevanje s 7. strani)

Postavljanje sneženega moža

1. Prosek - Kontovel A (Ban M., Prašelj A., Milič A.)

Veleslalom člani

1. Miran Dolhar
2. Jožko Morelj
3. Gorazd Vesel

Veleslalom članice

1. Nadja Košuta
2. Tamara Baldassi
3. Barbara Baldassi

Slalom člani

1. Miran Dolhar
2. Jožko Morelj
3. Marjan Kranner

Slalom članice

1. Nadja Košuta
2. Alenka Križnič

Pokal za najuspešnejše društvo v mladinskih kategorijah in disciplinah je premočno osvojilo PD Prosek - Kontovel.

ODBOJKA

Po zmagi v Mantovi Borovci na odličnem drugem mestu

Borovi odbojkarji, ki so preteklo soboto nastopili v Mantovi proti tamkajšnji ekipi Scaiola, so se vrnili domov z novo zmago. Kljub temu, da so igrali brez Plesničarja, so predvajali odlično odbojko. Tekma je bila tudi po zaslugi domačinov zelo lepa in se je odločila le po petih razburljivih setih.

V Borovih vrstah sta se posebno odlikovala oba Veljaka, Sergij in Klavdij, vendar so tudi vsi drugi igralci našega moštva vredni vse pohvale.

Končni rezultat: Bor - Scaiola 3:2 (10, —10, 6, —13, 7).

Ker je istočasno moštvo Pegin iz Padove izgubilo v Bergamu proti Celani, se je Bor s tretjega povzpел na zavirljivo drugo mesto na lestevici. Tako visoko se Bor ni še nikoli uvrstil v prvenstvu B Lige. Upajmo, da bodo znali naši fantje ohraniti dobro formo in kondicijo do konca prvenstva.

Bor zmagal, Breg, Zarja in Sokol izgubili

V ženski B ligi je preteklo soboto le Bor zmagal. Borova dekleta so igrala proti šibkemu Sokolu, kateremu pa je le uspelo odvzeti Borovkam set. Zarja je po nepotrebnem izgubila v Padovi proti tamkajšnji ekipi FARI, Brežanke pa so morale na domačih tleh priznati premoč goriškega AGI-ja. Ta tekma je bila od vseh tudi najzanimivejša in najbolj kvalitetna.

Brežanke so igrale odlično in se enakovredno borile z bolj kvotiranimimi nasprotnicami. Končni rezultat:

Breg - AGI 1:3 (—9, 12, —10, —14)

KOŠARKA

Kljub dobri igri poraz

Borovci so v nedeljo igrali v Novellari proti ekipi SILOPLAST, ki je trenutno na tretjem mestu lestvice. V prvem polčasu se naši košarkarji niso znali protiviti boljšim domačinom, ki so ob koncu prvega polčasa vodili s 36:19. V drugem polčasu pa so naši zaigrali zelo dobro in le las je manjkal, da ne bi celo zmagali. Regularen čas se je končal z nerešenim rezultatom 47:47. V podaljšku pa so se naši predali emociji, zagrešili nekaj osnovnih napak in zmaga je pripadla nasprotnikom z rezultatom 60:49.

Za Bor so nastopili: Zavadlal 2, Sancin, Fabjan 11, Rudes 4, Sirk 9, R. Kralj, Ambrožič 12, Lakovič 6, M. Kralj, Starc 5.

F.J. * 24 S M R T V POMLADI

Bili so zadnji, ki so se vzdignili, ko je bila policijska ura že mimo in so jih začeli natakarji vljudno opominjati.

»Vidiš, takšno je življenje pri nas,« je rekel Janez napol zadovoljno napol nevoljno, ko sta šla po nočnih ulicah, ki so jih smetarji spirali s curki iz gumastih cevi, da se je bleščala mokra površina v samotni luči ličnih svetil. Na Tineta, ki je bil kljub razvnetosti že nekoliko zaspan, je vse to vplivalo nenavadno, romantično in lepo. Ko sta hodila mimo hiš, kjer je le tu pa tam še žarelo kako okno v temo, se je na tihem spraševal, če ne gre morda ravno zdajle mimo hiše, v kateri spi Majda. Predstavljal si jo je, kako spi, z glavo naslonjena na stegnjeno roko kakor takrat na Uršlji gori.

Nekaj časa se je boril sam s seboj, nato pa je vprašal:

»Ali si kdaj srečal Majdo?«

»Majdo?«

»Tisto z Uršlje gore, saj veš.«

»Ne, nisem je več videl. Toda če je še nisi pozabil, jo boš gotovo prej ali slej srečal. Ljubljana ni New York. Sicer pa ti ne mo manjkalo priložnosti, da se zaljubiš. Si videl dekleta v klubu? Niso napačna, kaj?«

»Zdi se mi, da niso.«

— o —

Nameraval se je vpisati v slavistiko, toda ko je preučil seznam predavanj in videl, koliko ur je odmerjenih starocerkvenoslovanščini in kako malo slovenščini, se je premislil in se rajši vpisal na germanistiko. Že od nekaj ga je odbijala vsa tista čudna zaverovanost v starocerkvenoslovanščino, v ta mrtev jezik, iz katerega so delali romantični mit za praktično politično rabo vseh »slovanskih« unitarizmov in šovinizmov. Hkrati pa so ga mikali moderni jeziki in njihove literature. Želel si je prodreti v duha angleščine in njene literature, pa tudi v flamščino in holandsščino, ker sta mu bila

MODNE SKRBI

Tudi v Sovjetski zvezi preganjajo modne skrbi že samo prosvetno ministrstvo. Glasilo »Sovjetska kultura« se bavi v enem svojih zadnjih uvodnikov o najnovejši modi, tako imenovani »unisex«, ki je prišla z Zahoda tudi že v Moskvo. Ta moda predvideva enaka oblačila za moške in ženske, torej »istospolna«.

List pripominja, da pomeni izenačevanje v obleki tudi izenačevanje obeh spolov, kar privede do moralnega propada, kot kaže primer rimskega imperija pred njegovim razsulo. Trakrat je splošno pomehkuženje povzročilo pretirano čaščenje spolnosti; ženske so postajale moški in narobe. Danes je to poveljevanje privedlo še do trgovinskega izrabljanja spolnih perversnosti in nenaravnih izrodov. Zahod se utaplja v spolni nemoralni in ta grozi tudi Vzhodu s svojim »unisexom«, in »nagimi« oblačili.

»Sovjetski kulturi« moramo le pritrčati.

— o —

DRAGOCEN NAUK

(Nadaljevanje s 1. strani)

v Kulturnem domu. Ogleđ priporočamo predvsem mladini, ki so ji bile te grozote prihranjene in jih pozna samo iz pripovedovanja starejših. To bo zanjo dragocen nauk. Obogatela se bo z določenimi spoznanji, ki ji bodo nato služila kot vodilo v življenju.

ta dva tiha, mirna in pridna naroda pri srcu, zlasti pa Flamci, ker je bila njihova usoda tako podobna slovenski.

Janez je bil nad njegovo odločitvijo nekoliko razočaran, ker ga je želel imeti za kolega na slavistiki, vendar ni silil vanj. Saj sta se lahko dobila tudi drugače. Vsak dan po večerji sta se našla v klubu, srečavala sta se pa tudi na univerzi, ob nedeljah in še kak lep popoldan vmes, ko nista imela nič nujnega, pa sta šla na izlet na Rožnik. Cerkvica vrh gozdnatega hriba, s širokim pogledom na ogromne gozdove in gore na vse strani, se mu je močno priljubila. Včasih je poromal tudi sam do nje. Tako zelo ga je spominjala na neko drugo cerkvico, na starodavno gotsko hišo božjo, ki je čepela že stoletja na tmenu Uršlje gore, kjer je bil poleti srečal Majdo. Na tihem je upal, da jo bo tudi tokrat srečal prav pri tej cerkvici. Morda bo ravno sedel na klopi pred cerkvico in se oziral proti mogočnemu Krimu, modrikastemu od meglic, ki so vstajale iznad barja, ko bo zaslišal njen glas; morda se bo čebļaje in smeje vzpenjala s kakšno prijateljico po strmini navzgor proti cerkvici, kakor takrat na Uršlji gori, ali pa bo kar nenadno zagledal pred seboj njen drobni, nežni obraz, obdan od svetlokostanjevih las, in bodo zasijale vanj njene temnoplave oči...

(dalje)

— o —

S TRŽAŠKEGA

Štivan:

ALI NAS MISLI KDO ZAŠČITITI?

Že vrsto let imamo v Štivanu trajno kako veliko gradilišče, ki povzroča domačinom velike nevšečnosti. Začelo se je s kopanjem velikega predora za prvotno avtocesto, sledila je gradnja papirnice, nato so začeli graditi razne nadvoze in podvoze, širiti avtocesto in sedaj je na vrsti gradnja novega vodovoda za Trst. Zaradi vseh teh del, ki jim sicer nihče ne zanika pomena, se Štivančani čutijo, kot da bi bili stalno na fronti, saj vedno in povsod poka.

Dela za novi vodovod je prevzelo podjetje Sain, ki bo položilo cevi od Štivanja do Ribiškega naselja. Od tu do Trsta pa že polagajo cevi po d morskogladino. Ta dela opravlja podjetje Montubi iz Milana.

Domačini so resno zaskrbljeni, ker imajo zelo slabe izkušnje s podjetjem Tacchino, ki širi avtocesto in uporablja pri delih tako močno strelivo, da nastajajo ob eksplozijah razpoke po stanovanjih. Ljudje se zdaj sprašujejo, kako bo z novimi razstrelitvami, ki bodo kar sredi vasi. Ali jih misli kdo zaščititi? V ta namen se je ustanovil ožji odbor domačinov, ki bo stopil do nabrežinskega župana in ga naprosil, naj posreduje, da bodo dela izvedena brez kake škode za domove Štivančanov. Upamo, da bo županovo posredovanje tudi zaleglo.

— o —

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 8. marca ob 16.30 uri v KULTURNEM DOMU V TRSTU

FRAN SALEŠKI FINŽGAR

NAŠA KRI

igra v štirih dejanjih

z a d n j i č v Kulturnem domu!

Prodaja vstopnic ob delavnikih od 12. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma, v nedeljo eno uro pred začetkom predstave. Rezervacije po telefonu 734-265.